

ISO Series 1

เตรียมพร้อมสำหรับ ISO 14001:2026 และ FDIS ISO 9001:2026

ISO 14001:2026 และ FDIS ISO 9001:2026 ต่างกันอย่างไร?

ดร.ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล
วิทยากรที่ปรึกษาด้านระบบคุณภาพมาตรฐานสากล
Auditor ISO 9001, ISO 14001, ISO 45001

เมื่อพูดถึงมาตรฐาน ISO หลายคนอาจคิดว่าเป็นเรื่องของฝ่ายคุณภาพหรือทีม ISO เท่านั้น แต่จริง ๆ แล้วทั้งสองมาตรฐานเกี่ยวข้องกับการทำงานของทุกคนในองค์กร เพียงแต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน

ISO 14001:2026

เป็นระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management System) ที่ช่วยให้องค์กรบริหารจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้พลังงาน การลดของเสีย การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า หรือการปฏิบัติตามกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

พูดง่าย ๆ คือ “ทำธุรกิจไปพร้อมกับ
การดูแลสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน”

FDIS ISO 9001:2026

เป็นระบบการจัดการคุณภาพ (Quality Management System) ที่ช่วยให้องค์กรมีวิธีการทำงานที่ชัดเจน ลดข้อผิดพลาด และสามารถส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ

พูดง่าย ๆ คือ “ทำงานให้มีคุณภาพ
และทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นในองค์กร”

แม้จะไม่ได้อยู่ในฝ่าย ISO โดยตรง แต่ทุกหน่วยงานมีส่วนช่วยให้ทั้งสองระบบเกิดขึ้นได้จริง เช่น HR สามารถสนับสนุน ISO 14001 ผ่านการสร้างวัฒนธรรมเรื่องสิ่งแวดล้อม และสนับสนุน ISO 9001 ผ่านการพัฒนาคน การปรับปรุงกระบวนการทำงาน และการยกระดับคุณภาพการให้บริการภายในองค์กร

ISO 14001:2026 และ FDIS ISO 9001:2026 อัปเดตถึงไหนแล้ว?

ISO 14001:2026 ถูกเผยแพร่อย่างเป็นทางการเมื่อ 15 เมษายน 2026 แทนที่ ISO 14001:2015 และเปิดช่วงเปลี่ยนผ่าน 3 ปี โดยใบรับรองเก่าต้องได้รับการปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานใหม่ก่อนเดือนพฤษภาคม 2029

FDIS ISO 9001:2026 อยู่ในช่วง FDIS จะแล้วเสร็จประกาศเป็นมาตรฐานและเผยแพร่ฉบับสมบูรณ์ในเดือนกันยายน 2026 จากนั้นจะมีช่วงเปลี่ยนผ่าน 3 ปี

การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่กระทบงาน HR และการฝึกอบรม

ISO 14001:2026 และ ISO 9001:2026 — Clause 7: Support

Clause 7.1 ทรัพยากร

ครอบคลุมทั้งคน เงิน และเทคโนโลยีที่จำเป็นต้องใช้เพื่อให้แผนการดำเนินงานสามารถทำงานได้จริง

Clause 7.2 สมรรถนะ (Competence)

องค์กรต้องดำเนินการยกระดับสมรรถนะให้ถึงระดับที่กำหนด ซึ่งอาจรวมถึงการฝึกอบรม การรับพนักงานใหม่ หรือการใช้ผู้รับเหมาภายนอก และต้องครอบคลุมพนักงานใหม่ ลูกจ้างชั่วคราว และผู้รับเหมาด้วย

Clause 7.3 การตระหนักรู้ (Awareness)

Competence มุ่งเป้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ผู้ดูแลกระบวนการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วน Awareness ต้องครอบคลุมทุกคนในองค์กร เช่น พนักงานต้อนรับที่ต้องรู้ว่า จะรายงานการรั่วไหลของสารเคมีที่ไหน

แต่ในส่วนของ ISO 9001:2026 คาดว่าจะต้องเพิ่มเรื่องความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมคุณภาพและพฤติกรรมด้านจริยธรรม

ISO 9001:2026 - มิติใหม่ที่เชื่อมกับ HR

FDIS ISO 9001 แนะนำให้ผู้นำระดับสูงแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมและวัฒนธรรมคุณภาพ ซึ่งต้องสื่อสารผ่านการฝึกอบรมใหม่และการสื่อสารที่เปิดเผย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนถูกระบุให้เป็นส่วนหนึ่งของบริบทองค์กรอย่างชัดเจน ทำให้ QMS ต้องสะท้อนถึงประเด็นเหล่านี้

ประเด็นเรื่องความตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมคุณภาพ และพฤติกรรมด้านจริยธรรม เป็นเรื่องใหม่ใน ISO 9001:2026 ซึ่งคาดว่า HR จะต้องมีการจัดการฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่จะส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพ และพฤติกรรมด้านจริยธรรมอย่างชัดเจน ซึ่งประเด็นนี้เริ่มต้นจากข้อกำหนดที่ 5.1.1 ภาวะผู้นำที่ระบุว่า “ผู้บริหารระดับสูง ต้อง “ส่งเสริม” (Promote) วัฒนธรรมคุณภาพและพฤติกรรมด้านจริยธรรม” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ และพฤติกรรมด้านจริยธรรมให้เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กร

วัฒนธรรมด้านคุณภาพ

หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมที่คนในองค์กรยึดถือร่วมกันในการทำงานเพื่อคุณภาพ เช่น คุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของ QA, พนักงานต้องไม่ปล่อยงานของเสียจากหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบ, ส่งเสริมแนวคิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง KAIZEN เป็นต้น

พฤติกรรมด้านจริยธรรม

หมายถึง ความซื่อตรง โปร่งใส และรับผิดชอบต่อในการดำเนินธุรกิจ เช่น พนักงานต้องลงบันทึกอย่างถูกต้อง, ไม่บิดเบือนข้อมูลผลการตรวจสอบหรือผลทดสอบ, ไม่มีการติดสินบนหรือผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดซื้อ, ความโปร่งใสกับลูกค้าเรื่องข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์/บริการ เป็นต้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับเรื่อง Governance (ธรรมาภิบาล) นั่นเอง

ISO กำลังเปลี่ยน... บทบาทของ HR ก็ต้องเปลี่ยนตาม

เตรียมพร้อมกับมาตรฐานใหม่ พร้อมเรียนรู้ว่า HR จะสร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ให้กับองค์กรได้อย่างไร
 ในหลักสูตร “บทบาทเชิงกลยุทธ์ของ HR สำหรับระบบ ISO 9001:2026 และ ISO 14001:2026”
 โดย ดร.ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล ในวันศุกร์ที่ 4 กันยายน 2569 ผ่านโปรแกรม Zoom

สนใจติดต่อ HR Center Tel. 02-736-2245 e-mail: public@hrcenter.co.th